

Bilag 23

Udvalget vedrørende analyse af demokrati og magt i Danmark

Henrik Jensen

udvalgssekretær, PhD

Folketinget, juni 1996

NOTAT OM**DET SVENSKE DEMOKRATIRÅD**

»... noll för medborgarstyrelse, ett plus för rättstat och ett minus för handlingskraft. Totalsumman blir alltså noll. Svensk demokrati får därmed betyget acceptabel. Att översätta i ord är vanskligt och beror mycket på förväntningar: är glaset halvfyllt eller halvtomt? Det kunde i nästan alla avseenden vara sämre, men det finns också tydliga brister« (Demokratirådets rapport, 1995: 132)

Sammenfatning: Notatet søger at beskrive baggrunden for oprettelsen af det svenske demokratiråd, rådets organisation, rapporter og placering i den offentlige debat.

Demokratirådet - og SNS

Det svenske demokratiråd er en ny aktør i det svenske politiske system. Selv om rådet godt kan ses i forlængelse af den svenske magtudredning - blandt andet fordi en hovedkraft i den svenske magtudredning, Olof Petersson, har været med i rådet siden dets start i 1994 - er rådet ikke et statsligt organ. Demokratirådet finansieres og opererer i regi af den private svenske organisation, SNS, som også har udgivet Demokratirådets - foreløbig to - rapporter.

SNS (Studieförbundet Näringsliv och Samhälle) er en organisation med rod i det svenske erhvervsliv. SNS er organiseret i lokalafdelinger, heraf flere i udlandet, har ca. 4.500 enkeltpersoner og godt 250 enkeltvirksomheder som medlemmer og bidragsydere og har et eget budget på ca. 30 mio. Skr. SNS er ikke en organisation, som varetager erhvervslivets materielle interesser, den forfægter ikke bestemte politiske holdninger, og den er ikke organisatorisk bundet til bestemte interesseorganisationer. Organisationen blev oprettet i 1948 som et forum og en tænketank, der skulle indgå i kvalificeret dialog med andre aktører i det politiske system, heriblandt den socialdemokratisk dominerede arbejderbevægelse.

SNS driver blandt andet en ret omfattende forlags-, konference-, debat- og forskningsvirksomhed, og Demokratirådet er et led heri. Udgifterne til Demokratirådet finansieres af SNS og er i omegnen af 300.000 Skr. årligt. Demokratirådet kan bedst ses som en politologisk parallel til SNS's økonomisk orienterede Konjunkturråd.

SNS's Konjunkturråd er en snes år gammel institution bestående af økonomer, som i en årlig rapport vurderer og kommer med forslag til ændringer i den svenske økonomiske politik. Konjunkturrådet og dets rapporter om den svenske økonomis tilstand har haft betydelig gennemslagskraft i den svenske politisk-økonomiske debat. I rapporterne er det i de senere år blandt andet blevet påpeget, at balanceproblemer i svensk økonomi var forbundet med manglende beslutningskapacitet i det svenske politiske system. Dette angives i Demokratirådets rapport fra 1996 (s. 7) at være en udløsende faktor for oprettelsen af Demokratirådet.

I modsætning til hvad tilfældet er med Konjunkturrådet, er der til Demokratirådet blevet tilknyttet et referenceråd af repræsentanter/medlemmer fra SNS. Referencerådet vil fremover få mulighed for at diskutere rådets rapporter med Demokratirådet. Selv om Demokratirådet finansieres af og opererer i regi af SNS, stiller SNS ikke krav om bestemte politiske holdninger til Demokratirådet, dets medlemmer eller dets rapporter. Rådets medlemmer hæfter selv for indhold og vurderinger af de rapporter, som Rådet fremkommer med. Rådets medlemmer har hidtil bestået af 4-5 politologer, som har indtrådt i rådet på formandens initiativ, og altså ikke på SNS's initiativ.

Skønt Demokratirådet er sammensat af forskere, tilsigter rådets rapporter ikke at have status af selvstændige videnskabelige analyser. Rådet bedriver da også kun selvstændig forskning i begrænset omfang, men baserer først og